

[Valdemar Sørensen.]

Forhold, som maaske kan ordnes ved en nærmere Betragtning i Udvalget, maa jeg sige om det ærede Medlems forskellige Bemærkninger her, at de ikke paa alle Punkter rammer det centrale i Sagen.

I Anledning af det ærede Medlems Udtalelser om De samvirkende danske Købmandsforeningers Stilling til Spørgsmaalet skal jeg bemærke, at dette er, om jeg saa maa sige, ikke noget nyt. Det er en klassisk Foreteelse, at De samvirkende danske Købmandsforeninger hele Tiden har været paa Grundejernes Side i dette Spørgsmaal. Det var de, da den tidligere Formand ledede Foreningen, og det er de, medens den nuværende har ledet den, og der er for os intet som helst forbløffende i, at denne Stilling stadig væk opretholdes. Men det er rigtigt, hvad det ærede Medlem Hr. Christmas Møller gjorde opmærksom paa, at det ærede Medlem Hr. Elgaards Betragtninger om det ligegyldige i, hvorvidt en Butik i en Provinsby ligger det ene eller det andet Sted, modsiges af den bestemte Ting, at der efterhaanden selv i de mindste Provinsbyer danner sig et Strøg, hvor Forretningslokaler er mere efterspurgt, koster mere og er vanskeligere at faa. Jeg tror ikke, det ærede Medlem Hr. Elgaard ved at fremføre sin Betragtning her kan vinde Raaderum for den Anskuelse, at man — som det ærede Medlem Hr. Christmas Møller sagde — vil bedømme Forholdene hjemme i Randers paa samme Maade.

Med Hensyn til den Deling af Flyttedagene, Forslaget søger gennemført, ønskede det ærede Medlem Hr. Elgaard Oplysninger om Motiverne hertil. Der findes i Betænkningen Oplysninger fra mange Sider om dette Forhold, og flere kan skaffes. Under Forhandlingerne i Udvalget blev det klart, at alle produktive Erhverv inden for Byggeindustrien tillige med Flytteforretninger ønskede en Ordning som denne, hvorimod det ikke skal være usagt, at visse større Grundejere ønskede at beholde den nuværende Ordning. Men for saa vidt man vil anlægge produktive Synspunkter paa en Lovgivning som denne, er Forslaget om Flyttedagsordningen et nøje Udtryk for, hvorledes Produktionslivet og Erhvervslivet ønskede dette Forhold bedømt.

Men for min Betragtning staar det saadan, at det er unyttigt at komme ind paa en videre Vurdering i Enkeltheder af Lovforslaget, saaledes som det foreligger her. Vi kender af gammel Erfaring Partiernes Stilling til det, og for saa vidt der skulde være foregaaet nogen Ændring under de

senere Tidens Omskifteligheder i det politiske Liv i deres Opfattelse, saa vil vi vel faa det at vide i Udvalget. Jeg anbefaler da disse Lovforslag til en velvillig Behandling i det Udvalg, der bliver nedsat, idet jeg forudsætter, at man fra de to Oppositionspartiets Side vil gaa til denne Behandling med et Ønske om at naa et Resultat, som kan bilægge den Strid, der nu har været i 20 Aar og altsaa har været længe nok, men som dog, hvis det ikke lykkes at faa Lovforslaget igennem ved denne Lejlighed, vil fortsættes, indtil et Lovforslag af denne Art er vedtaget i den danske Rigsdag.

Hartel: Den Boliglovgivning, som vi har haft i en Aarrække, gaar tilbage til de Restriktioner, der paabegyndtes henvend Verdenskrigens Afslutning, og det synes, som om dens Bestemmelser nu i mange Henseender er ved at skulle blive permanente. De var vel nok oprindeligt beregnet som et Værn for Lejerne som den svagere Part i Kontraktforholdet, men jeg er saa kættersk, at jeg ogsaa mener, at disse Bestemmelser har gavnet Grundejerstanden, i det mindste da inden for en vis Periode, idet den Højkonjunktur, der var i en Aarrække fra 1918 og op til 1924, meget let vilde have bundfældet sig i en Overkapitalisering af Byeendommene og et deraf senere flydende Krak, hvis ikke en rimelig Husleje-lovgivning havde holdt igen paa denne Udvikling og umuliggjort en saadan Spekulation. Derfor mener jeg, at man ikke behøver at se alt for fjendtligt paa Restriktionerne, naar man anlægger dette Synspunkt. Megen Kapitalanbringelse vilde jo være gaaet tabt, og vi kan ikke komme uden om, at sværere Rystelser vilde være opstaaet for Grundejerstanden.

Om den Kronestigning, der gennemførtes i 1924—25, og om hvis økonomiske Værdi eller Mangel paa Værdi for det danske Samfund jeg oftere har haft Lejlighed til at udtale mig, skal jeg kun sige, at den ikke blev til Skade for Grundejerstanden i Storkøbenhavn f. Eks., idet Lejerne i det væsentlige forblev uforandret. Medens andre Kredse af Befolkningen, f. Eks. Landbostanden, fik store Tab igennem denne Stigning, blev Lejen ikke omregnet efter den forandrede Kroneværdi, der fandt ikke nogen væsentlig Tilpasning Sted nedefter, og saaledes forskaanedes da Grundejerstanden for det Tab, som store Dele af den øvrige besiddende Del af Befolkningen maatte tage som Følge af den meget lidt gennemtænkte Foranstaltningens Gennemførelse.